

DOI: 10.26104/NNTIK.2022.67.23.050

Мусаева Э.Т.

ЫР МАТЕРИАЛЫ БАШТАЛГЫЧ КЛАССТАРДЫН ОКУУЧУЛАРЫНА ЧЕТ
ТИЛИН ҮЙРӨТҮҮНҮН ЭФФЕКТИВДҮҮ КАРАЖАТЫ КАТАРЫ

Мусаева Э.Т.

ПЕСЕННЫЙ МАТЕРИАЛ КАК ЭФФЕКТИВНОЕ СРЕДСТВО ОБУЧЕНИЯ
ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ

E. Musaeva

THE SONG MATERIAL AS AN EFFECTIVE MEANS OF TEACHING
A FOREIGN LANGUAGE TO PRIMARY SCHOOL STUDENTS

УДК: 373.3 (811.111)

Макалада башталгыч класстын окуучулары үчүн англис тили сабактарында ыр материалын колдонуунун эффективдүүлүгү каралат. Анткени, ыр - чет тили боюнча сүйлөөнүн мыкты үлгүсү болуп саналат. Ырдоо жана музыка - балдар үчүн эң жагымдуу билим алуу ыкмалары. Ырдоо аркылуу көпчүлүк окуучулар чет тилинде баарлашууну үйрөнүшөт. Чет тилинде фразаларды жана сөз айкаштарын жаттоо менен үйрөнүшөт. Башталгыч класстын окуучулары үчүн тилдин обонун, ар кандай интонацияларын, сөздөрдүн ортосундагы мүмкүн болгон байланыштарын өздөштүрүү оңой болот. Үйрөнүлүп жаткан чет тилдин түзүлүшүн түшүнүү жана албетте, бөтөн элдердин маданиятынын татаалдыгын жана ар түрдүүлүгүн чечмелөө оңой болуп калат. Мектеп окуучулары үчүн сабактар кызыктуу жана өзүнө тартып туруусу үчүн музыкалык ыр материалын колдонуу азыркы замандын талабына жооп берет. Музыкалык чыгарма мектеп окуучунун руханий маданиятын калыптандырат жана жан дүйнөсү менен акылын бир бүтүнгө бириктирүү функциясына ээ. Мектеп окуучуларына класста обондуу ырлар чыгармачылыгына түрткү берет.

Негизги сөздөр: окуучу, ыр, музыка, текст, мелодия, кыймыл-аракет, речь, көндүмдөр.

В статье рассматривается эффективность использования песенного материала на уроках английского языка для учащихся начальных классов. Ведь песня – лучший пример владения иностранным языком. Пение и музыка – самые приятные способы обучения детей. Через пение большинство школьников учатся общаться на иностранном языке. Ученики учат, запоминая фразы и выражения на иностранном языке. Учащимся начальной школы легко осваиваются мелодию языка, разные интонации, возможные связи между словами. Им будет легче понять структуру изучаемого иностранного языка и, конечно же, интерпретировать сложность и многообразие иностранных культур. Использование музыкального материала для обеспечения интереса и увлекательности уроков для школьников отвечает современным требованиям. Музыкальное произведение формирует духовную культуру ученика и выполняет функцию объединения души и разума. Музыкальные песни стимулируют творчество школьников.

Ключевые слова: ученик, песня, музыка, текст, мелодия, движения, речь, навыки.

The article discusses the effectiveness of using song material in English lessons for primary school students. After all, the song is the best example of foreign language proficiency. Singing and music are the most enjoyable ways to teach children. Most students learn to communicate in a foreign language through singing. Students learn by memorizing phrases and expressions in a foreign

language. Primary school students easily master the melody of the language, different intonations, possible connections between words. It will be easier for them to understand the structure of the foreign language being studied and, of course, to interpret the complexity and diversity of foreign cultures. The use of musical material to ensure the interest and fascination of lessons for schoolchildren meets modern requirements. A piece of music forms the spiritual culture of the student and performs the function of uniting the soul and mind. Musical songs stimulate the creativity of schoolchildren.

Key words: a pupil, song, music, text, melody, movement, effective speech, communication skills, stages of the lesson, use of modern multimedia.

Башталгыч класстардын окуучуларынын коммуникативдик компетенттүүлүгүн өнүктүрүүдө түздөн-түз көз каранды болгон тилдик көндүмдөргө көңүл буруу жана сүйлөө иш-аракетин калыптандыруу болуп саналат. Лексикалык, грамматикалык жана фонетикалык көндүмдөрү кирет. Фонетикалык көндүмдөрдү өздөштүрүү өз кезегинде сүйлөө билдирүүсүн адекваттуу кабыл алуунун шарты (текст, ыр, сүйлөм, сөз) жана ойдун туюнтулушунун тактыгы. Ошондуктан, окуучулардын үстүнөн иштөө эбегейсиз зор мааниге ээ. Табигый тилдик чөйрөдө көндүмдөрдүн калыптанышы жүрөт, бирок акырындык менен. Чет тил сабактарында, лингвистикалык эмес чөйрөдө, фонетиканын калыптанышына олуттуу көңүл буруу керек. Натыйжада, чет тил сабактарында музыканы колдонуу боюнча акыркы жылдары кайрылуулар көп. Демек, англис тилинде музыкалык ыр материалын колдонуу - эффективдүү таасирин берет.

«Пение, являясь средством выразительности музыки, помогает провести урок с детьми школьного возраста более увлеченно и захватывающе. Именно аутентичные песни служат тем материалом, который заинтересует учеников любого возраста, будет содействовать развитию интереса к изучению иностранного языка. Аутентичные материалы – это те материалы, которые сочинили сами носители языка. Они часто используются в учебном процессе, который ориентирован на коммуникативный подход к обучению иностранному языку вне родной языковой среды» [1, 5].

Окуучулар менен сабакты эффективдүү өтүүгө салым кошуу. Ар кандай курактагы балдардын чет тилин үйрөнүүгө болгон кызыгуусун арттырган материал катары кызмат кылган чыныгы музыкалык болуп саналат. Чыныгы (аутентичные) материалдар - булар англис тили - эне тили болгондор түзгөн. Эне тил чөйрөсүнөн тышкары, алар көбүнчө чет тилин окутуудагы коммуникативдик ыкмага багытталган билим берүү процессинде колдонулат.

Конкреттүү музыкалык ырларды жана лингвистикалык материалдарды мектеп окуучулары менен англис тил сабактарында колдонуп, инсанды ар тараптуу өнүктүрүү үчүн маанилүү өбөлгө ачат. Атайын тандалган ырлар катары жана алар үчүн түзүлгөн көнүгүүлөр абстрактуу ой жүгүртүүнүн өнүгүшүнө шарт түзөт. Мектеп окуучуларынын чыгармачыл фантазиясын, эс тутумун, жакшы табитин калыптандырат. «Песенный материал выполняет познавательно-коммуникативную функцию, удовлетворяет потребности и интересы учащихся, формирует культурный компонент языковой личности. При прослушивании и восприятии аутентичных песен информация не извлекается искусственным путем, а преподносится ученикам в естественной форме языка. Тем самым слушающие узнают душу народа, специфику культуры. В свою очередь, педагог является стимулятором их познавательной активности. Он комментирует, освещает, объясняет непонятный материал» [2, 76]. Бул деген - музыкалык ырлар материалы когнитивдик коммуникативдүү функциясын аткарат жана мектеп окуучуларынын муктаждыктарын жана кызыкчылыктарын канааттандырат. Адам баласынын лингвистикалык маданий компоненттерин түзөт. Чыныгы ырларды угууда жана кабылдоодо маалымат жасалма жол менен кабыл алынбайт жана мектеп окуучуларына

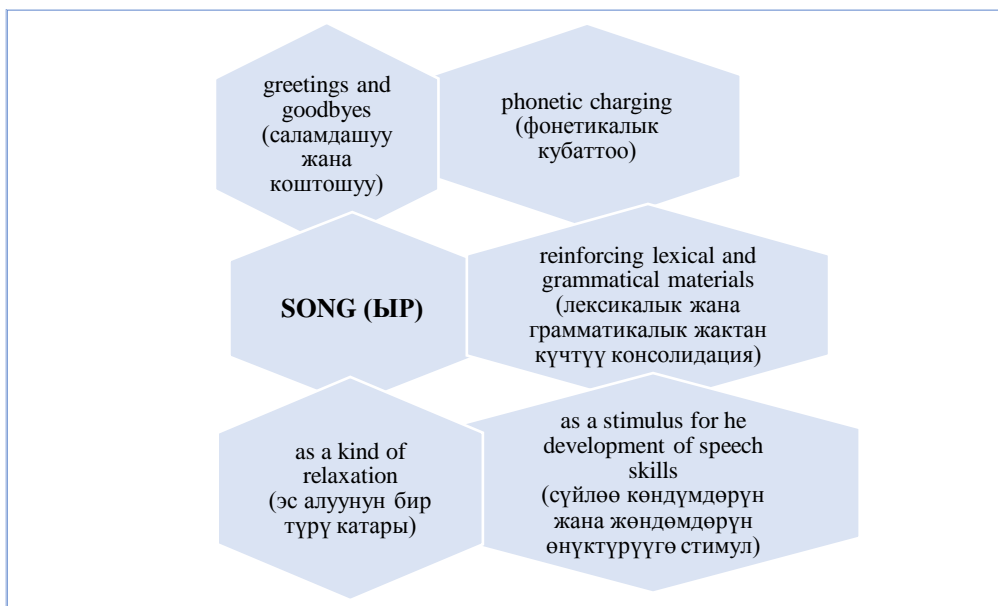
табигый тил формасында берилет. Ошентип, маданияттын өзгөчөлүгү - угармандар элдин жан дүйнөсүн тааныйт. Өз кезегинде, мугалим алардын таанып-билүү иш-аракетинин стимулятору жана мотиватор болуп саналат. Ал комментарий берет, жарык кылат, түшүнүксүз материалды түшүндүрөт.

«На занятиях английского языка песни используются для введения и закрепления нового лексического материала. Это вносит элемент игры в занятие и помогает учителю интересно организовать паузу на уроке. Дети очень чувствительны и восприимчивы к эмоциональной мелодии и поэтому песня помогает продуктивному запоминанию. Песне как дидактическому материалу присущ ряд преимуществ» [3,5]:

Музыкалык ырлар англис тили сабактарында киришүү жана жаңы лексикалык материалдарды бышыктоодо колдонулат. Бул сабакка оюн элементин киргизип, мугалимге сабакта кызыктуу тыныгуу уюштурууга жардам берет. Балдар музыкалык ырларга абдан сезимтал, өтө таасирдүү жана эмоционалдуу келишет. Музыкалык чыгармалар ушундай үзүрлүү жаттоого жардам берет. Дидактикалык материал катары ырдын бир топ артыкчылыктары бар:

1. Интернет аркылуу жеткиликтүүлүк;
2. Лингвистикалык материалдын көлөмү жана ар түрдүүлүгү;
3. Материалды туруктуу жаңыртуу;
4. Өлкөнүн маданиятына таандык - кошумча лингвистикалык илимий маалымат;
5. Тилдин көптөгөн жана ар кандай регистрлеринин болушу.

Бул маселе боюнча адабияттарды талдоо көрсөтүү жана балдар менен өткөрүлгөн чет тили сабагында мугалимдер тарабынан музыкалык ырлар материалдары колдонулат:

1-сүрөт.

Ырларды сабакта, тактап айтканда 1-сүрөттө көрсөтүлгөн учурларда колдонууга болот.

1. саламдашуу жана коштошуу үчүн;
2. фонетикалык кубаттоо үчүн;
3. лексикалык жана грамматикалык жактан күчтүү консолидация үчүн материал;
4. сүйлөө көндүмдөрүн жана жөндөмдөрүн өнүктүрүүгө стимул катары болот;
5. Балдар сабактын ортосунда же аягында эс алуунун бир түрү катары колдонулса болот.

«При выборе аутентичных песенных материалов требуется их тщательный отбор на основе следующих принципов:

1. принцип актуальности;
2. принцип учета возрастных особенностей;
3. принцип языковой ценности;
4. принцип лингвострановедческой ценности;
5. принцип информативности» [4, 176].

Музыкалык ыр материалдарын тандоо кылдаттыкты талап кылат төмөнкү принциптердин негизинде:

- актуалдуулук принциби;
- жаш өзгөчөлүктөрүн эске алуу принциби;
- лингвистикалык баалуулук принциби;
- лингвистикалык жана маданий баалуулук принциби;

• маалыматтык мазмундун принциби.
«Эмне кылып жатасың?» - «What are you doing?» - деген ырда балдар туура жооп бергенди үйрөнүшөт. Бул суроого ырдагы сөздөрдү колдонуп: «I am walking/ running/ jumping/ dancing/ breathing/ eating/ drinking/ putting on my shoes/putting on my hat/ saying goodbye».

«Head, shoulders, knees and toes», «One little finger», «Two little eyes», «My teddy bear has...» - Бул ырлардын жардамы менен дене мүчөлөрүн үйрөнүшөт. Ал эми «Let us count to 1-10», «Five little monkeys swinging in the tree», «Five brown teddies», «How many fingers on one hand/two hands», «Counting bananas» жана башка ырлар окуучуларга англисче эсептөө көндүмдөрүн үйрөнүү жана тилди өздөштүрүүгө жардам берет. «Nursery Rhymes», «Super Simple Songs» ырлардын көпчүлүгү салттуу англис ырларынан алынган. Мектеп окуучулары жүрөктү козгогон сезимдерге толгон ырларды аябай жакшы көрүшөт, алар менден кийин кайталоого кубанычта болушат жана ырдын маанисин, сөздөрдү жана сөз айкаштарын түшүндүрүүсүз кабыл алышат. Лингвистикалык структуралар алардын аң-сезиминде сакталат жана бул үчүн милдеттүү шарт катары аларды өзүнөн-өзү сүйлөө үчүн колдонулат. Мектеп окуучулары менен англис тили сабагында иштөө төмөнкүдөй курулган:

I. Биринчиден, ыр биринчи жолу визуалдык материалдарды (сүрөттөрдү, схемаларды) колдонуп угулат.

II. Андан кийин ыр экинчи жолу кыймылдап, бий менен коштолот.

III. Андан ары, ырдагы айрым сөздөргө жана фразаларга талдоо жүргүзүлөт.

IV. Ырдын акыркы репродукциясы жана андан ары класста колдонуу болуп саналат.

Изилдөөнүн жыйынтыгында :

1) чет тилиндеги ыр окуучулардын өнүгүшү үчүн кенири мүмкүнчүлүктөргө ээ;

2) ырдын сөздөрү сөз байлыгын кеңейтүүнүн натыйжалуу каражаты, грамматикалык структураларды консолидациялоо;

3) ырлар оң эмоцияларды пайда кылат. Алар лексикалык жана грамматикалык материалдарды жакшы өздөштүрүүгө кызмат кылат.

Адабияттар:

1. Бредихина И.А. Методика преподавания иностранных языков: Обучение основным видам речевой деятельности: уч. пос. / И.А. Бредихина; МОиН РФ. - Урал. федер. ун-т. - Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2018. - 104 с.
2. Борисова Л. Н. Обучение иноязычному говорению на основе песенного материала. / Лингводидактические проблемы обучения иностранным языкам: межвузовский сб. науч. ст. под ред. Л.Н. Борисовой. Вып.2. - Белгород, БУ, 2003. - 86.
3. Веренинова Ж.Б. Роль песни при обучении английскому произношению. / Иностранные языки в школе. - М.: Высшая школа, 1998. № 6. С. 2-7.
4. Загвязинский В. И. Теория обучения: Современная интерпретация: уч. пос. для студ. ВУЗов. - М., 2001. - 192 с.
5. Вронская И.В. Английский язык в детском саду. - СПб.: Каро, 2006. - 400 с.
6. Губина И. П. Песня как эффективное средство обучения иностранному языку (английскому) на этапе среднего профессионального образования // Педагогика высшей школы. - М.: Изд. «Молодой ученый», 2017. - № 4. - С. 11-15.
7. Синькевич Г.С. Песня на уроке английского языка / Иностранные языки в школе. - М., 2000. - № 1. - С. 8-11.
8. Бакирова Г.С. Роль детских песен в духовно-нравственном и физическом воспитании детей. / Наука, новые технологии и инновации Кыргызстана. 2021. №. 5. С. 112-116.
9. Саттарова А.Т. Пути и методы обучения детских песен. / Известия ВУЗов Кыргызстана. 2017. №. 8. С. 175-177.